

הלכות הדרף היומי

מסכת ביצה

תוכן

- א. שור של פטם הרי הוא כרגלי כל אדם שור של רועה הרי הוא כרגלי אותה העיר..1
- ב. השואל כלי מחבירו מערב יום טוב, אף על פי שלא נתנו לו אלא ביום טוב הרי הוא כרגלי השואל ביום טוב כרגלי המשאיל ... דרגיל ושאיל מיניה... מימר אמר דלמא משכח איניש אחרינא ואזיל.....2
- ג. ומין בשאינו מינו בטיל הטין בחטין ... לרבנן מבטל בטיל.....3
- ד. הבורר צרורות מגרנו של חברו חייב לשלם לו דמי חטים ... כילא חסריה.....3
- ה. חפצי הפקר קונין שביתה.....4
- ו. תבלין לטעמא עבידי וטעמא לא בטיל.....4

דרף לח.

א. שור של פטם הרי הוא כרגלי כל אדם שור של רועה הרי הוא כרגלי אותה העיר

שור של רועה¹ שמגדל בהמות ולפעמים מוכרם לשכניו ומכיריו, כרגלי אנשי אותה העיר, ועד שמכר הרי הבהמה כרגליו², ולכן אפילו עירב הרועה לרוח אחת אע"ג שקודם שמכר אינו יכול ללכת לרוח האחרת, אינו מעכב על אחד מבני אותה העיר שלקחו ממנו ביום טוב מלהוליכו אלפים לרוח האחרת, מפני שמאתמול מעמידו ברשות בני העיר, לפי שרגילים ליקח ממנו³ והלוקח ממנו יכול להוליכו לכל מקום שיכול ללכת ולכן יכול להוליכו הלוקח אם עירב עד קצה עירובו⁴. אבל אם אחד מעיר אחרת שעירב לעיר זו לקחו ממנו ביום טוב, אינו יכול להוליכו לעירו⁵ אבל יכול להוליכו אלפיים אמה כאנשי עיר זו⁶.

¹ שו"ע ונו"כ שצו ז

² ביאור הלכה שם ד"ה אנשי

³ מ"ב שם יח

⁴ ביאור הלכה שם

⁵ משום דכיון שאינו מפותם אין דרך לקנותו מעיירות אחרות דשור כזה ימצאו כ"א במקומו ולכן אין דעת בעליו אלא על בני עירו והרי הוא כרגלם. מ"ב שם יז

⁶ ביאור הלכה שם.

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת ביצה

אבל שור של פטם⁷ שמפטם שוורים למכור, הוא כרגלי מי שלקחו לשחטו ביום טוב, אפילו הוא מעיר אחרת. וכן אם שחטו בעליו ביום טוב, ומכר בשרו הרי כל אחד מהלוקחים מוליך מנתו למקום שהוא הולך אפילו הוא מעיר אחרת, מפני שדעת בעליו למכרו גם לאנשים אחרים, חוץ מאנשי אותה העיר, מפני שהוא מפותם, והכל שומעים⁸ שמעו ובאים לקנותו⁹.

אדם שאינו רגיל למכור שוורים גם אם מכר שורו ביום טוב הרי השור כרגלי המוכר¹⁰.

ב. השואל נלי מחבירו מערב יום טוב, אף על פי שלא נתנו לו אלא ביום טוב הרי הוא כרגלי השואל ביום טוב כרגלי המשאל... דרגיל ושאל מיניה... מימר אמר דלמא משכח איניש אחרינא ואזיל

כבר התבאר לעיל דף לז: שהשואל כלי¹¹ מחבירו מערב שבת או יום טוב¹², אפילו לא לקחו מהמשאל עד הלילה ולא היו עליו דיני שואל, הרי הוא כרגלי השואל, שכיון שאמר לו מבעוד יום להשאלו, העמידו ברשותו שיוליכנו למקום שירצה.

אבל אם שאלו ממנו ביום טוב הרי הוא כרגלי המשאל, אפילו דרכו לשאלו ממנו בכל יום טוב, אין אומרים שמאתמול העמידו ברשותו, לפי שכיון שלא

⁷ שו"ע ונו"כ שם ו

⁸ לשון שו"ע הרב שם ז ומשמע לפי"ז שאם אינו מפותם ואין שמעו הולך יהיה אסור, אולם במ"ב שם טו כתב סתם שדרך לקנותו גם מקומות אחרים מפני שהוא מפותם, וא"כ גם באינו מפותם אם באים ממקומות אחרים כיון שאין להם שוורים יהיה מותר. ואפשר דכן הוא אף לשו"ע הרב רק דהיה קשה לו שכמו שרועה דעתו לאנשי העיר שהרי בעיר אחרת יקנו מקמם וא"כ הוא הדין פטם אלא ע"כ כיון שיצא שמעו לכן יבואו להכא לקנות וא"כ בעיר בה אין שוורים נמי יבואו ואם יודע מזה הפטם יהיה דעתו נמי עליהם.

⁹ והוי זה כבור של הפקר שהוא מסור לכל שהוא כרגלי הממלא מהרמב"ם וכתב כן, כדי שלא תקשה לגבי בהמה של שותפין שמעכבים זה על זה. ויש אומרים עוד, דהקלו בזה משום תקנת הטבח והלוקחים ומשום שמחת יום טוב, עיין בית יוסף ולבוש. מ"ב שם טז ושער הציון שם ס"ק טו

¹⁰ שברגיל למכור אף שמכרו ביום טוב דעתו היה מעיו"ט לאוקמי ברשותיה של מי שיקחנו אח"כ ולהכי אינו נגדר אחר רגלי המוכר, אבל באדם דעלמא שאין דרכו למכור בהמות הולכין אחר המוכר כיון דביה"ש היתה אצלו. ביאור הלכה שם סעיף ז ד"ה שור

¹¹ שו"ע ונו"כ שם יא

¹² אך בשבת בלא"ה אסור להוציא מדין הוצאה מרשות לרשות או טלטול בכרמלית, רק נ"מ באם המשאל בעיר אחרת שרחוקה אלפיים שאז אם כרגליו לא יכולו לטלטל כליו כנוכר על אף שהעיר מעורבת.

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת ביצה

בא לשאלו ממנו מערב יום טוב, סבור המשאיל שמא מצאו אדם אחר שהשאיל לו ולא ישאל ממנו¹³.

ולפיכך אם מבעוד יום נתן לו בעל החפץ רשות להשתמש בחפץ, הרי זה נחשב כמו שהקנה לו את החפץ מבעוד יום, ואז מותר לו לאחר לטלטלו כאחד מחפציו.

ואדם שהשאיל או השכיר את דירתו לאחרים, הרי מכיון שנתן רשות להשתמש בדירה, מסתבר שנתן רשות גם להשתמש בחפצים שבה, ומותר לשואל או לשוכר להוציאם כפי המקום שמותר להם ללכת בהם.

דף לח:

ג. זמין בשאינו מינו בטיל חטין בחטין ... לרבנן מבטל

בטיל

כשם¹⁴ שאם התערבו מין בשאינו מינו איסור בהיתר בטל בששים, כך גם מין במינו איסור שהתערב בהיתר בטל בששים. אולם חילוק יש ביניהם שמין במינו מן התורה בטל ברוב וחכמים החמירו שצריך ששים לבטלו, אך במין בשאינו מינו מן התורה אינו בטל ברוב¹⁵ מכיון שהוא נותן טעם, וקיימא לן "טעם כעיקר מן התורה" ולכן מן התורה הרי הוא בטל בששים¹⁶ שודאי לא נתן טעם.

וכל זה לה בלה או בדברים שנתנו טעם זה בבישול מליחה או כבישה, אבל יבש ביבש מין במינו בטל ברוב, ובשאינו מינו צריך ששים¹⁷.

ד. הבורר צרורות מגרנו של חברו חייב לשלם לו דמי חטים

... כילא חסריה

¹³ מ"ב שם כז

¹⁴ שו"ע ונו"כ יו"ד צה א ב

¹⁵ ונפקא מינה אם לאחר בהתערב נשפך התערובת ואין ידוע אם היה ששים במין במינו הרי זה ספק דרבנן ומותר, ובמין בשאינו מינו הרי זה ספק דאורייתא ולהומרא.

¹⁶ ומעיקר הדין מהני טעימת "קפילא" ונחלקו הראשונים בהגדרתו האם הכונה לגוי מסויה לפי תומו או אומן שמחד להרע אומנתו או שצריך גם ששים וגם קפילא אך היום אין אנו סומכים על טעימה והכל צריך ששים כמבואר שם ברמ"א ונו"כ.

¹⁷ שו"ע ונו"כ יו"ד קט

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת ביצה

במקומות בו¹⁸ סחורה נמכרת לפי נפחה או משקלה ואין מקפידים להוציא ממנה את הפסולת שבה אם בא אחד וברר והוציא הפסולת הרי הוא מוזיק את חברו שהרי עתה נפח הסחורה ירד, ולכך חייב לשפותו באותו נפח פסולת שהסיר כאילו היה הוא סחורה הנמכרת¹⁹. ואף על גב שגרמא בניזקין פטור, כאן נחשב הדבר דינא דגרמי שהרי מוזיק בידיים הוא, והזיקו נעשה מיד²⁰.

ואפי' אם היה זה בתבואה ונדושה התבואה במקום הפקר ולא זכה עדיין בעל החטים בהערורות שנתאסף במקום הדישה, מ"מ חייב הבורר לשלם, ואפי' דש בבית ראובן ששם נאסף הצרור וראובן ביררו, לא אמרינן שראובן זכה בהערור ושלו לקט אלא חייב ראובן לשלם, כיון דדרך התבואה שיתאסף מעט עפר וצרורות בעת הדישה דינם כהתבואה עצמה²¹.

ה. חפצי הפקר קונין שביתה

אנו פוסקים להלכה שחפצי הפקר²² שאין להם בעלים שיוכלו להקנות להם שביתה, לא קנו שביתה מאליהם אלא הרי הם כרגלי הזוכה בהם תחלה, שיכול להוליכם למקום שילך הוא, ואפילו חוץ לתחום העיר אם עירב לשם ואפילו שהוא יותר מאלפיים ממקום שמונחים בו החפצים.

ואם זכו בו שנים אחד עירב למזרח ואחד עירב למערב, הרי הוא כרגלי שניהם, ואסור להזיז אותו ממקומו.

ו. תבלין לטעמא עבידי וטעמא לא בטייל

כל האיסורים²³ הנוהגין בזמן הזה כולם מתבטלים בששים, מלבד חמוץ בפסח ויין נסך, ובלבד שהאיסור אינו נותן טעם בקדירה, אבל אם נותן טעם באותה קדירה, והוא אסור מצד עצמו, אפילו באלף לא בטיל כל זמן שמרגישיין טעמו. ולכן מלה ותבלין מדברים דעבידי לטעמא, אם אסורים מחמת עצמן, כגון תבלין של עבודת כוכבים ושל ערלה וכיוצא בו, ואפילו

¹⁸ שו"ע חו"מ רכט ב

¹⁹ ואם תאמר יחזיר הפסולת ויגדיל את הנפח, זה אינו, שהרי אסור למוכר לערב פסולת להגדיל הנפח במה שהוא מוכר על אף שרגילים למוכר בנפח.

²⁰ סמ"ע שם ט

²¹ נתיבות המשפט ביאורים שם א

²² שו"ע ונו"כ תא א

²³ רמ"א ונו"כ יו"ד צה ח

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת ביצה

אין אסורים אלא מדרבנן, אינן בטילים בששים. אך אם הם רק בלועים
מאיסור בטלים בששים.

וגם בתבלין ומלח אם ידוע שאינם נותנים טעם כגון בקדירה גדולה, מותר.